

Krugman, un liberal d'esquerres

El nobel d'Economia creu, com Keynes, en el capitalisme, però també en l'acció correctora de l'Estat

JOAN TAPIA*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 15.10.08

Paul Krugman, professor d'Economia a Princeton i columnista de The New York Times, acaba de ser guardonat amb el Nobel d'economia. L'impacte serà fort. Perquè, com deia ahir el Financial Times, quan es coneix un nou premi Nobel d'economia, la primera pregunta és: "¿Qui és aquest?" I la segona: "¿Què defensa?". I les dues preguntes sobren amb Krugman, un economista conegut tant pels seus treballs sobre comerç internacional, com pels 20 llibres publicats, els 200 assajos en revistes i els seus dos articles setmanals a The New York Times. I la seva posició, una crítica rigorosa del fonamentalisme liberal, no és menys coneguda.

Krugman ha estat premiat per la seva anàlisi de les tendències del comerç internacional i de la localització de l'activitat econòmica. Potser més per insistir que el rigor en les idees econòmiques és fonamental. En això, Krugman segueix una tradició anglosaxona: el gran economista que no dubta a baixar al terreny de la quotidianitat i a expressar-se en articles periodístics.

KRUGMAN segueix l'estela de Keynes, el seu mestre llunyà. Nascut el 1953, set anys després de la mort d'aquest, també creu que el capitalisme és el sistema més eficient, però que, abandonat a si mateix, té esquerdes i necessita l'acció correctora de l'Estat. A més d'aquesta posició, llunyana del liberalisme clàssic i del socialisme tradicional, Krugman té un altre punt en comú amb Keynes: el seu interès per

expressar-se sobre les conseqüències econòmiques de les decisions polítiques (i viceversa). El 1919 (17 anys abans de la Teoria General de l'Ocupació), Keynes va publicar un fullet, Les conseqüències econòmiques de la pau, en què no va dubtar a criticar el tracte econòmic dels aliats a Alemanya a Versalles. Després va atacar el retorn de la lliura al patró or, decidida per Churchill. Krugman no ha dubtat a opinar, dues vegades a la setmana, sobre la política americana. I s'ha oposat a la desregulació financera, a la rebaixa d'impostos de Bush que ha originat un fort dèficit fiscal, i a la guerra de l'Iraq, que va multiplicar els beneficis de grans companyies.

Però aquest interès pel debat no recorda només Keynes, un liberal d'esquerres com ell, sinó també Milton Friedman, el profeta del retorn al mercat. Igual que Krugman, Friedman tampoc va dubtar a l'hora de defensar les seves idees cada setmana a Newsweek. I és molt indicatiu que Friedman guanyés el Nobel el 1976, quatre anys abans del triomf de Reagan, que va finalitzar el cicle intervencionista obert per Roosevelt el 1932, i ara Krugman el rep a finals del 2008, quan la presidència de Bush està a punt d'acabar i és evident que les tesis desreguladores i neoconservadores han patit un seriós revés.

El seu últim llibre (Después de Bush, Editorial Crítica) és una anàlisi apassionant de l'era Bush i del cicle conservador iniciat per Ronald Reagan. Krugman sosté que, des de Roosevelt --fins i tot en les presidències republicanes d'Eisenhower i Nixon--, els Estats Units corregien la desigualtat amb la política fiscal i l'acció de l'Estat. I que aquest esquema es va trencar amb la presidència de Reagan i, encara més perquè ha tingut sis anys de majoria a les cambres, amb Bush fill.

Per Krugman, la reducció d'impostos als més rics ha causat un gran dèficit fiscal i ha impedit que els fruits del creixement arribessin a les classes mitjanes. I el 2005 ja va alertar de la bombolla immobiliària: "Vivim els americans venent- nos els uns als altres cases amb diners prestats pels bancs, que vénen de la Xina. L'economia corregirà els dos desequilibris".

També ha recalcat que la no existència d'un sistema públic de salut (excepte per als jubilats) és un malbaratament. Però Krugman no és ni de lluny un progressista "convencional". Diu que els contraris a la globalització són "enemics dels pobres" i critica l'excés de regulació en els mercats laborals. Fins i tot va publicar un assaig titulat "Val més una feina mal pagada que cap feina i cap salari". I és que Krugman, com Friedman, també d'origen jueu, sap provocar.

PREFERIA Hillary que Obama, i ha atacat l'Administració de Bush per la gestió feta de la crisi bancària. Va expressar reserves sobre el pla Paulson de comprar actius tòxics, però ho va considerar necessari per evitar una catàstrofe abans de les eleccions. Per Krugman, els actius tòxics són una pèrdua que s'ha de recapitalitzar. I, com que el mercat no ho fa (les accions bancàries s'han ensorrat), li correspon fer-ho a l'Estat, encara que això impliqui nacionalitzar. Però no és una nacionalització ideològica, sinó instrumental, causada per l'absència de control del sistema.

Potser la gran paradoxa és que la seva medecina, prescrita per Gordon Brown per a la banca britànica, l'acabarà aplicant d'alguna manera Bush, la seva bèstia negra, ja que ahir es va saber que el Govern federal prendrà una participació en els nou primers bancs americans. Krugman

(crec que Bush tampoc) no vol decapitar el capitalisme a favor de l'Estat, sinó utilitzar l'Estat per derrotar el pitjor enemic del mercat: la gran depressió.

Keynes i Roosevelt van salvar el capitalisme, i el món, del crac del 29. Esperem que Krugman ajudi la nova Administració americana a superar la crisi bancària actual.

*Periodista